

ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ DERGİSİ, TANITIMI, SORUNLAR VE YAYIMCILIKLA İLGİLİ GÖRÜŞLER

Prof.Dr.Gülten İNAN

Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Dergisi Editörü

Amacımız ilkelerimizi, karşılaştığımız sorunları,yayımcılıkla ilgili görüşlerimizi dile getirmek,dergimizi tanıtmaktır.

2000 yılında (ISSN 1302-6755) numarasıyla yayım hayatına başlamanın ve yayınımızı bugüne kadar sürdürmenin mutluluğunu yaşıyoruz. Dergimiz, periodik, 4 ayda bir çıkan süreli, multidisipliner tıbbi konuları içeren bir dergidir.Yayın hayatına başlarken bazı çekincelerimiz olmuştur:

Tıbbi yayın potansiyeli fazla olan ülkemizde , sağlık bilimleri konusunda yüzelli kadar ulusal dergi yayınlanmaktadır.Bu ortamda “*Yeni kurulan bir fakültenin ,bilimsel bir yayını olması gerekli mi?Bu kadar dergiye bir yenisi eklenmeli mi?*” görüşü tartışılabilir.

Araştırmacılar çalışmalarının sonuçlarını duyurmak yayın yapmak ihtiyacındadırlar.

Bilimsel araştırmanın,bilgilerimize katkıda bulunması,sonuçlarının başka araştırmacılar tarafından kullanılması, yayının uluslar arası veya ulusal dizinleme sistemine girmiş bir dergide yayınlanmasıyla olmaktadır.

Ülkemizde yayınlanan,uluslararası dizinleme sistemlerine girebilen dergilerin sayısı çok azdır.Onlarda yayın yapabilmek çok zordur.Sıra beklemek araştırmacı için ,özellikle akademik kariyer yapanlar için zaman kaybı kabul edilmekte, başka dergi aranmaktadır.Bu bekleme süresi içinde araştırma güncelliğini kaybetmektedir. Dizinleme sistemlerine kabul edilmiş dergilerin içeriğindeki makale sayısını arttırarak,araştırmacılara yayın imkanı tanımak bir miktar çözüm olabilir,ancak yeterli olmayacağı kesindir. Bu gibi sebepler, yeni dergilerin yayın hayatına girmesine yol açmaktadır.Dergimizi yayımlamakla fakültemizdeki bilimsel yayın potansiyelini teşvik etmiş olmaktadır. *Ülke politikası olarak, uluslar arası düzeye ulaşabilen tüm ilgili araştırmacılar tarafından yazı gönderilerek desteklenen ,nitelikli, sürekli, konularında özgün birkaç dergi çıkarılması prensibi henüz benimsenmemiştir.”* Birliktelik sağlanamamıştır.Birliktelik olsa o dergiye fazlaca yayın verilse ,daha fazla sayıda çıkarılsa,dergi çok fazla atıf alır. Dergilerin uluslar arası alanda bilimsel niteliğinin en iyi göstergesi olan impact faktörü değer kazanırdı. Birçok derginin hayatta kalmak için verdiği uğraşa gerek kalmazdı.

Uluslar arası dizinleme sistemlerine girmiş dergilerde, yazarlar, kendi ulusal dergilerindeki yazılara atıfta bulunmaktadır. Atıf çok fazla olduğundan, dergi yıllarca bu sistemde kabul görmektedir. Türk araştırmacıları olarak, ulusal dergilerimizde yayımlanan, kendi meslektaşlarımızın yayınlarını da, kaynak listesinde göstermeliyiz. Tabii bunun için ulusal dizinleme sisteminin geniş kapsamlı işlenmesi gerekmektedir.

TUBİTAK Türkiye’de sağlık konusunda yapılan çalışmalarını biraraya toplamak amacıyla 1994 yılında Sağlık Bilimleri Araştırma Grubu bünyesinde Türk Tıp Dizini oluşturma komisyonu kurmuştur.Bu Ulusal dizinleme sisteminin amacı,yurt içi yayın kalitesini yükseltmek,standardize etmek ,uluslar arası düzeyde kabul görmelerini sağlamaktır.ULAKBİM ile birlikte 1993-1994 yıllarına ait kurallara uygun olan konu ve yazar başlıkları içeren dizinler yayınlanmış internet aracılığı ile hizmete sunulmuştur.Türk

Tıp Dizini oluşturma komisyonunun önerileri İndeks Medicus standartlarına benzerdir.Akademik yükseltmelerde Türk Tıp Dizininin dikkate alınması,dizine girmiş dergilere ,araştırmacılar tarafından daha fazla,yayın gönderilmesini sağlayacaktır.

Bu düşüncelerle yayın hayatına atılmaya karar verdik.Uluslar arası standartlara uygun nitelikte,Türk Tıp Dizinine hatta Index Medicusa girebilen bir dergi yayımlayabilirsek bu fakültemizi yücelten bir özellik olacaktır.Nitelikli,sürekli bilimsel bir yayımla,sağlık bilimleri alanında katkımızın olmasını ve başarmayı istiyoruz.Dinamik olarak artan bir etkinlik göstermek amacındayız.Yayın kurulumuz,hedef belirleyerek,neler yapabiliriz ? ile işe başlamıştır.Dergi kalitesi ile ilgili kurallar,uluslar arası standartlar,Türk Tıp Dizinini kuralları nelerdir?Başlangıçta bunları araştırmak amacımız olmuştur.Çünkü sorunları bilirsek çözüm bulmak her zaman mümkün olabilir.**Hedefimiz öncelikle Türk Tıp Dizinine girebilmek** olmuştur.

Aydın'da Türkçe yayınlanan bir dergi,İndeks Medicus'ta yer alabilir mi? Sorusu akla gelebilir. İncelendiğimizde derginin çıkarıldığı coğrafi bölgenin ve dergi dilinin önemli olmadığını,diğerleriyle aynı seçilme hakkına sahip olduğunu gördük.O bölgenin özelliğini yansıtan epidemiyolojik araştırmaları,yerli hastalıkları yayınlayan dergiler, İndeks Medicus'a seçimde özel ilgi görmektedir.İngilizce dışında bir dille yayımlanmış dergide kapsamlı İngilizce özet olması yeterlidir.Dergimizde yayınlanan yazılarda bu konu üzerinde önemle durulmaktadır.

Öncelikle dergimizin **yazım kurallarını** belirlemek ,duyurmak gerekiyordu. Yazarlar ,yazılarını buna göre hazırlayıp göndermeliydiler.Uluslar arası Tıbbi Dergi editörleri komitesi, biomedikal dergilerde yayınlanacak yazılarda aranan ortak koşulları ilk kez 1979'da bildirmiş, son yıllarda 4 cü baskısı yapılmıştır.(*Uniform requirements for manuscripts submitted to biomedical journals ,N.Eng.J.Med. 1991,324,424-8 veya JAMA 1993,269.2286-62de yayınlanan*) Dergimizde uygulanacak kuralları yazarlara bilgi bölümünde buna göre hazırlamış bulunmaktayız.

Dergiye **kabul edilen yazı tipleri**:Orijinal araştırmalar, analiz ve tartışma içeren orijinal klinik gözlemler,yöntem tanıtımı ve değerlendirilmesi,tartışmalı ve ilginç olgu sunumu,sağlık ve biomedikal bilimlerin etik, sosyal, felsefi yönlerinin analizi, eleştiren veya istatistiksel derlemelerdir.Derleme yazılar,konusunda uzman kişilerce hazırlanmalı ,son kaynaklardaki görüşleri aktarmalı ve yazar eleştiren gözle,kendi deneyimlerini de aktararak derlemeyi yazmalıdır.Genelde davetimizle gönderilen derleme yazısı kabul etmeyi prensip edindik.Yazı içeriğinin orijinal olması ve o konuda bilimsel katkıda bulunması özelliğini aramaktayız.Dergimiz içeriğinde bu tip yazılar yayımlanmaktadır.

Aktivite duyuruları, kitap veya literatür özetleri, sık görülen hastalıklar,temel tıbbi konuları içeren derlemeler,amaçladığımız okuyucu kitlesinin dışındakilerine hitap edecek yazılar **dergimizde yayınlanmamaktadır**.

Derleme ve olgu sunumu %50,Araştırma %50 oranında dergimizde yer almaktadır.

Editorial çalışma kalitesinin çok önemli olduğunun bilincindeyiz.1983 Helsinki deklarasyonunda belirtilen **etik kurallara uygun** olarak gerekli izinleri alınmış yazılar ,dergiye kabul edilmektedir. Ticari desteklerin makale içeriğine gölge düşürmemesine dikkat edilmektedir.

Ürün kalitesi önemli bir konudur.Derginin belirlenen tarihlerde,zamanında ve 4 ayda bir çıkarılması,dergi düzenlemesi,basım,kağıt cinsi,tablo,grafik gibi şekillerin dizaynı,dergi sayfasının dizaynı,dergi kapağı, yani ürünün kalitesi titiz çalışmamızın kanıtı olmaktadır. Dergimiz **hakemli bir dergidir**.Konusunda uzman iki danışmanın değerlendirmesinden sonra makalenin yayınlanmasına yayı kurulu karar vermektedir.Ülkemizdeki tüm tıp fakülteleri ve eğitim hastanelerindeki öğretim üyelerini danışma kurulu listemizde görmek istiyoruz.Bilgi ve deneyimleri ile bize destek vermelerini diliyoruz.Bu düşünceden hareket ederek konularında otorite ve deneyimli bilim adamlarımızdan oluşan listemizi hazırlamış

bulunuyoruz.Bugün 116 profesör,60 doçent olmak üzere toplam sayıları **176** yi bulan danışmanlarımıza teklifimizi kabul ettikleri,danışma kurulu üyelik formunu imzaladıkları için teşekkür ediyorum.Prensip olarak her sayıdaki danışman listemizde ,o sayıda çıkan makaleler için görüş bildiren bilim adamlarımızın isimleri yer almaktadır.Danışman seçimini genellikle kurumumuz dışından yapmaktayız Bu durum yazılar için olabilecek baskıları kaldırmaktadır.

Danışman seçimimiz : Fakültemizden .....53 'ü (%30)

Diğer fakültelerden .....123'ü (%70)

Ancak danışmanlar görüşlerini kısa sürede bildirmezlerse,zaman kaybı olmaktadır.Karşılaştığımız bir sorunumuzdur.Danışmanlarımızın çoğu çok güzel eleştiriler yapmakta,kaynaklar önermekte,yazım hatalarını düzeltmekte,bazen bir bölümü tekrar yazmaktadırlar.Düzeltilmeleri tekrar görmek isteyenler olmaktadır.Bu olumlu eleştirileri özellikle deneyimsiz yazarlar için **eğitici olmaktadır**.Bazı danışmanlarımız görüş bildirmeden formdaki, yayımlanabilir veya yayımlanamazı işaretlemektedirler.

Danışmanlarımızın görüşleri:

Yayımlanabilir .....%50,7

Düzeltildikten sonra yayımlanır....%36,9

Yayımlanamaz.....%12,4

Kaynakların son yıllara ait olmasına dikkat edilmektedir.Alfabetik sıraya göre (Harvard sistemi) değil,Metinde geçtiği sıraya göre numaralandırılması (**Vancouver sistemi**) kabul etmiş bulunmaktayız.Çünkü bu sistemde sonradan kaynak eklemek kolay olmaktadır.

Yılın son sayısında o yılki **konu,yazar indeksleri yapılmaktadır**.Derginin iki sayısı birleştirilerek çıkarılmamaktadır.

Danışman görüşleri ve makalelerin tümü ,yapılan yazışmalar ,Türk Tıp Dizini Kurulunun denetlemesi için en az **5 yıl saklanmaktadır**.Türk Tıp Dizini Kurulu tarafından, her yıl rasgele iki makale denetlenmek için istenmektedir.

Günümüzde bilginin, uluslar arası paylaşımını sağlayan elektronik iletişim ağına sahip olmamız büyük bir mutluluktur.Dergimiz elektronik ortamda yer almaktadır. (<http://med.adu.edu.tr/dergi/>)

Dergi yönetiminin titizlikle yapılmasına inanıyoruz.Tüm kararlar editör ve yayın kurulu tarafından alınmakta ve toplantı tutanakları saklanmaktadır.Yazıların dergiye gelmesinden basıma kadar geçen süreçte izlediğimiz yol kademe kademe basamaklandırılmış en küçük ayrıntı bile yazılmıştır.Böylece işlemlerde hata payı azaltılmaya çalışılmıştır. **İşlem akışını** şöyle özetleyebiliriz (Şema 1).Dergimize yayımlanmak üzere gönderilen her yazı kayda geçmektedir.Herbiri için basım sonuna kadar bir görevli sorumlu olmaktadır.Dergi yazı kapsamına giren makaleler incelemeye alınmakta,diğerleri gerekçeli olarak yazara bildirilmektedir.İncelemeye alınan yazı,dergi yazım kurallarına uygunluğu yönünden titizlikle tetkik edilmekte,uymayanlar düzeltmek için yazara gönderilmektedir.Uygun olanlar en az iki danışmana gönderilerek bilimsel içerik yönünden görüşleri alınmaktadır.Her yazı istatistik uzmanı tarafından incelenmekte önerileri alınmaktadır.İngilizce özet konusunda uzman görevli tarafından okunmaktadır.Türkçe dilinin doğru kullanılmasıyla ilgili düzeltmeler için bu konunun uzmanına gönderememekteyiz. Düzeltmesi istenen kısımlar, öneriler için yazı tekrar yazara gönderilmektedir. Bu **işlemler gizli** yapılmaktadır. Yazar,kurum ve danışman isimleri gizli tutulmaktadır. Yayın kurulu,danışman görüşlerini dikkate alarak,yazıyı son bir kez gözden geçirmekte ve basım sorumlusuna vermektedir.Dizgi kontrolleri yayın kurulu ve yazar tarafından yapılmaktadır.Bu işlemler sırasında 14 mektup çeşidi kullanılmaktadır.Yazının dergiye gelişinden basımına kadar geçen süreçte otomatikleşmeyi sağlayan bir **veri tabanı** hazırlanmış bulunmaktadır. Bu veri tabanı bize zaman kazandırmakta sekreteryaya işlemlerimizi kolaylaştırmaktadır.

Türkçe ve İngilizce özet, başlık, amaç, gereç-yöntem, bulgular, sonuç, anahtar kelimeler içermelidir. İndeks Medicus Medikal Subject Heading (MeSH) standartlarına uygun İngilizce **anahtar kelimeler** bulunmalıdır.

Dergimiz üniversite matbaasında basılmakta, maliyetine uygun ücreti Dekanlıkça ödenmektedir. Reklam almak zordur. Abone sayısı çok az gelir sağlamaktadır.

Dergimiz Türk Tıp Dizininde indekslenmektedir. Yayın kurulumuz, dergimizin Türkçe ve İngilizce özetlerinin ve tam metninin gönderilme durumunu e-posta ile, formatıda (**pdf**) olarak seçmiştir. Dizinleme ve ULAKBİM'deki süreli yayınlar kütüphanesine konması için her sayımızdan iki adet basımdan hemen sonra gönderilmektedir.

Sorunlarımız vardır. Dergi için fizik mekan, sekreterlik, arşivleme, bilgisayar, faks, postalama, mali destek, abone kaydı, reklam alma, yeterli kaynak bulmak gibi sorunlar yeterince çözümlenmemiştir. Yayın kurulumuz özveri ile çalışan öğretim üyelerimizdir.

Özetle amaç ve kurallarımız:

- Uluslararası bilimsel niteliklere standartlara uygun yayın yapmak,
- Yazıların niteliği, yazım kurallarına uygunluğu, doğru mesaj vermesi, anlaşılır olması, İki danışmanın olumlu görüşünün alınması, doğru istatistik inceleme yapılmış olması,
- Kapsamlı İngilizce ve Türkçe özet olması,
- Kaynakların son yıllara ait olması,
- Kaynakların geçerli bilimsel yayınlarda yer alması,
- Çalışmaların etik kurallara uygunluğu,
- Periodik, zamanında çıkan dergi yayınlayabilmemizdir.
- Yıl sonundaki sayıda Yazar, konu dizini yapılmaktadır.

Seçimimiz:

- 1- Tıbbi konular ve içeriklerinin orijinal, bilime katkısı olması,
- 2- Editorial çalışma kalitesi (Etik kurallara uygunluk, Uluslar arası standartlara uygunluk, Hakem görüşü alınması, Ticari desteklerin etkisinde kalmama, Yanlışları düzeltme, bilimsel yazı yazmada eğitici politika uygulama)
- 3- Sağlık konusuyla ilgili okuyucu kitlesine yönelik yayın yapmak,
- 4- Ürünün kalitesi: (düzenleme, Basım, Grafik, şekil, tablo..)
- 5- Dergi içeriği (Kabul edilecek yazı tiplerini belirleme)

Yayın sayımız:

2000-2003 tarihleri arasında 120 yazı kabul edilmiştir. %55'i araştırma %35 i olgu sunumu, %10 derlemedir.

Yayın	Araştırma	Olgu	Derleme	Toplam
Yayınlanan.....	38	25	8	71(%59)
Kabul edilen				
Henüz basılamayan.....	6	3	-	9(%7.5)
Değerlendirmede.....	7	7	2	16(13.5)
Rededilen.....	15	7	2	24(%20)
Toplam.....	66 (%55)	42(%35)	12(%10)	120(%100)

Bunların %51'ı fakültemizden %49'u diğer fakülte ve Eğitim hastanelerinden gelmiştir.

Dergiye gelen yazılarda dikkatimizi çekenler:

Araştırma verilerinin bildirilmesi, makalede etkili düzende yerleştirilmesi, yayınlanmaya değer bir biçimde sunulması çok önemlidir. **Yazar öncelikle neyi ne düzeyde söyleyeceğine karar vermelidir.**

Makalenin, ilgili konuda birçok soruya cevap verebilecek nitelikte olması okuyucunun araştırmayı değerlendirmesinde etkindir. Okurlar makalenin içeriğinden net sonuçlar beklerler. Neyin yanıtını almak için çalışmaya başlandı? Hangi yöntemler, kriterler kullanıldı? Cevap nedir? Güvenirliği nedir? Sonuç yararlı mı? Bunlar basit ve açık bir dille anlatılmalıdır. Araştırma makalelerini yazmak özellikle deneyimsiz yazarlar için zor olmaktadır. The New England Journal of Medicine 'nın editörü Franz Ingelfinger araştırma makalelerinin yazılış biçimini belirlemiştir. İngilizce Introduction, Methods, Results, And Discussion kelimelerinin baş harfleri alınarak kısaca IMRAD denen ve günümüzde benimsenmiş olan yazım biçimi kolaylık sağlamaktadır. Yayına gönderilen makaleler giriş, metodlar, sonuç, tartışma bölümlerini içermekteyse de bazılarında karışıklıklar dikkati çekmektedir. Yazarlar tarafından **neyin hangi bölümde yazılacağı karıştırılmaktadır**.

Konuyu yansıtmayan bazan çok uzun başlıklar yazılmaktadır. Oysa, Başlık kısa anlaşılır araştırmanın özünü yansıtacak şekilde olmalıdır.

Giriş bölümünde araştırmaya yol açan sorun açıkça dile getirilmeli, bunun neden araştırmaya değer olduğu belirtilmelidir. Yazarlar giriş bölümünde neleri yazmaları gerektiği konusunda sıkıntı çekmekte, ana konudan uzak, çok fazla bilgiler vermektedir. Örneğin nefrotik sendromda bir tedavi yöntemi araştırılacaksa, nefrotik sendromun önemli böbrek hastalığı olduğunu belgelemeye gerek yoktur. Neden yeni tedavi yöntemi araştırılmak istendiği açıklanmalıdır. Bu konuyla ilgili araştırmaları özetleyerek konunun önemi belirtilmelidir. Giriş bölümü başlıkta bildirilen ana düşüncüyü ve makalenin önemini kavratacak şekilde yazılmalıdır.

Metodlar bölümünde araştırmanın nasıl yürütüldüğü, nasıl veri toplandığı, kullanılan metodlar, güvenilirliği, hasta seçimi veya listeden çıkarma kriterleri, hayvan deneylerinde hayvanın tüm özellikleri kullanılan istatistik yöntemleri açıkça yazılmalıdır.

Bulgularda tekrar olmamalıdır. Sonuçların desteklenmesi için hangi veriler ne miktarda sunulacağı, ayrıntıların ne kadarına yer verileceğine karar verilmelidir.

Tablolar çalışmanın özünü içerecek şekilde düzenlenmeli, aynı konuda hem tablo, hem grafik olmamalıdır.

Tartışma bölümünde fazla genel bilgiye gerek yoktur. Yazar sonucunu destekleyen veya desteklemeyen görüşleri sunmalıdır. Desteklemeyen araştırmadaki farklılıkları da (denek, yöntem gibi) dile getirmelidir. Araştırmanın konusuna ne kadar yanıt bulabildiğini özetlemelidir.

Yazılarda Türkçe imla yanlışları, kelimeyi tam anlamını verecek şekilde kullanmama özellikle dikkatimizi çekmektedir.

Yazı içinde kaynağın uzunca yazılmaması sadece numaralandırılması yeterlidir.

Kaynak yazılışları eksik olmaktadır.

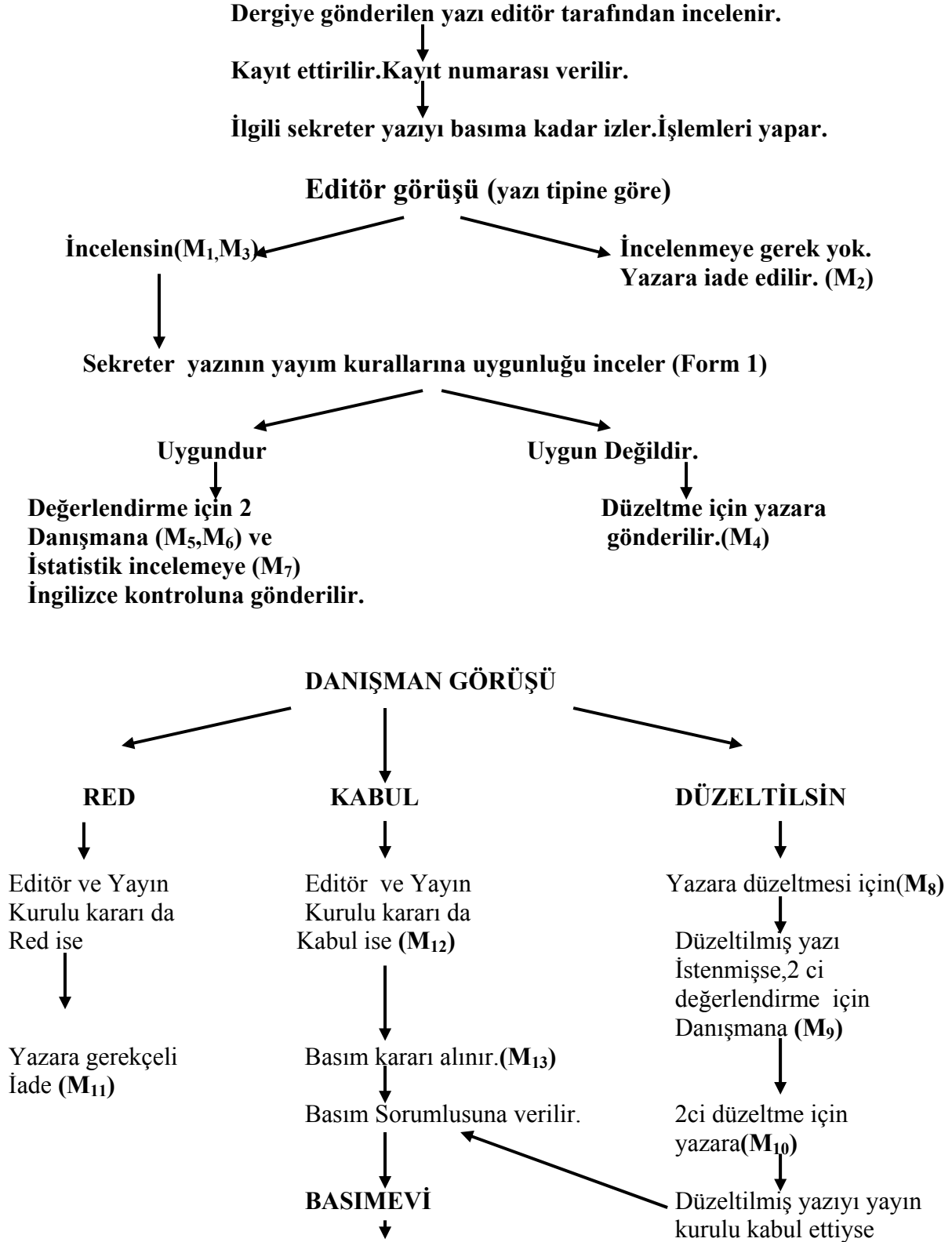
Bazı yazılarda çok fazla sayıda yazar ismi olduğu görülmektedir. Yazarın yazı içeriğinin genel sorumluluğunu alacak kadar çalışmaya katılmış olması gerekir. Çalışmayı planlama, veri incelemesi yorumu yapma, yazıyı yazma, içerikteki bilgi ve sonuçların tartışılması ve son şeklinin verilmesinde emeği olanlar **yazar olmaya hak kazanmalı**lar. Veri toplamaya katılan, yada genel olarak denetleyen, mali kaynak bulan yazar ekibinde yer almamalıdır.

Teknik ve mali yardım yapanlara, birim başkanı gibi genel destek verenlere metin sonunda dipnot olarak teşekkür edilebilir.

Yayın kurulu, yazar, danışman arasındaki iletişimle yazının son şeklinin dergi kurallarımıza uygun olduğunu, deneyimler kazandığımıza inanıyorum.

Sorunlarımıza rağmen derginin faydalı, eğitici, üretken olacağına, en az hatayla yayınının devam edeceğine inanıyoruz. Fakültemiz öğretim elemanlarının ve diğer okuyucularımızın katkıları, öneri ve eleştirileriyle dergimizin güncel ve orijinal bilgileri içereceği inancıyla saygılar sunuyorum.

Derginin İşleyiş Şeması (M=Mektup)

Basım öncesi dizgi Kontrolü

Yayın kurulu veya yazar tarafından 2 ci kontrol (M₁₄)

Düzeltilmiş dizgi basımevine gönderilir. —————> **DERGİ BASILIR.**

Makalenin yayımlanmasına kadar yapılan yazışmalar:

Mektup No	Kime gönderildiği	Mektup içeriği
M1	Yazara	Yazınız incelenmeye alınmıştır.
M2	Yazara	Derginin yazı tipine uymuyor.
M3	Yayın kurulu üyesine veya sekretere	Yayım kurallarına uygunluğunu tetkik için
M4	Yazara	Düzeltilme için
M5	1 ci Danışmana	Bilimsel değerlendirme için
M6	2 ci Danışmana	Bilimsel değerlendirme için
M7	İstatistik danışmanına	İstatistik inceleme için
M8	Yazara	Düzeltilme için
M9	Danışmana	Danışman istemişse,2 ci değerlendirme için
M10	Yazara	2ci düzeltilme için
M11	Yazara	Gerekçeli red
M12	Yazara	Basıma kabul yazısı
M13	Yazara	Dergi tarihi,Cilt/sayı no ile basılıyor yazısı
M14	Yazara	Dizgi kontrolü için